

СЕКЦІЯ 8. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

.....

SECTION 8. PHYSICAL CULTURE AND SPORT

Неухацька С.,

УДК 330:796.06

здобувачка третього (освітньо-

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250826.14>

наукового) рівня вищої освіти,

Київський національний економічний

університет імені Вадима

Гетьмана, м. Київ

СПОРТ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ПОТРЕБИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА: ЕКОНОМІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Анотація. У тезах проаналізовано роль спорту у задоволенні соціальних та економічних потреб сучасного суспільства. Розглянуто соціальний вимір спорту через показники участі населення в спортивній активності, мотивації та бар'єри. Економічний вимір висвітлено на основі офіційних статистичних даних: державні та приватні витрати на спорт, а також зайнятість у спортивному секторі. Показано, що спорт виконує важливу соціальну функцію покращення здоров'я та якості життя населення, водночас будучи помітним економічним феноменом (джерелом робочих місць і витрат). Узагальнено, що підтримка фізичної активності населення приносить значні соціально-економічні вигоди у вигляді збереження здоров'я нації та економії бюджетних коштів.

Ключові слова: спорт; фізична активність; громадське здоров'я; соціально-економічний ефект; державні витрати; зайнятість.

Вступ. Спорт та масова фізична активність дедалі більше розглядаються як відповідь на актуальні виклики сучасного суспільства – погіршення громадського здоров'я, зниження рівня рухливості населення, зростання витрат на лікування хронічних хвороб тощо. За оцінками ВООЗ, приблизно 31% дорослих у світі не дотримуються рекомендованого рівня рухової активності [1], що спричиняє зростання неінфекційних захворювань. Фізична інертність населення призводить не лише до медичних, а й до значних економічних втрат. За даними дослідження, опублікованого у The Lancet Global Health, якщо тенденції гіподинамії збережуться, до 2030 року у

світі відбудеться близько 500 млн нових випадків захворювань, яких можна було б запобігти, а прямі витрати на їх лікування сягнуть \$520 млрд [2]. Таким чином, розвиток спорту і залучення населення до фізичної активності є нагальною соціальною потребою та стратегічним завданням для урядів багатьох країн.

Соціальний вимір спорту. Соціальний аспект спорту проявляється передусім через рівень залучення населення до регулярної фізичної активності та спорту. За результатами спеціального Євробарометра ЄС №525 (2022 р.), майже половина європейців веде малорухливий спосіб життя: 45% населення ЄС ніколи не займаються спортом чи фізичними вправами. Лише 38% опитаних тренуються хоча б раз на тиждень, у тому числі близько 6% – п'ять разів на тиждень чи частіше. Потреби сучасного суспільства у зміцненні здоров'я та продовженні активного довголіття формують мотивацію людей займатися спортом. Основними мотивами є покращення здоров'я (54% респондентів), підвищення рівня фізичної підготовки (43%) та бажання розслабитися, зняти стрес (39%). Водночас головною перешкодою респонденти назвали нестачу часу (41%), далі – брак мотивації (25%) та стан здоров'я/інвалідність (14%) [4].

Таблиця 1

Рівні залученості населення ЄС до фізичної активності (2022 р.)

Категорія населення за частотою занять спортом	Частка респондентів, %
Ніколи не займаються (повна відсутність активності)	45
Займаються нерегулярно (менше ніж раз на тиждень)	17
Займаються регулярно (≥ 1 раз на тиждень)	38
у т. ч. дуже часто (щонайменше 5 разів на тиждень)	6

Джерело: складено за даними Європейської Комісії (Special Eurobarometer 525) [4].

Економічний вимір спорту. Спортивна сфера впливає на економіку на різних рівнях – від державних інвестицій у спортивну інфраструктуру до споживчих витрат громадян на заняття спортом, товари і послуги. За статистикою ЄС, державні витрати на спорт складають близько 1% від загальних видатків бюджету. У 2018 році сумарні видатки урядів країн ЄС на сферу "відпочинок і спорт" сягнули €50,7 млрд, а їхня частка коливається від 0,4% до 2,1% бюджету залежно від країни [5]. Приватні витрати домогосподарств також формують економічний вимір: у середньому 1,2% споживчих витрат європейського домогосподарства спрямовується на спортивні товари та послуги [6]. Що стосується ринку праці, то у 2023 році в країнах ЄС у спортивному секторі було зайнято 1,55 млн осіб (0,76% від загальної зайнятості), причому понад третину працівників становить молодь 15–29 років [7].

Таблиця 2

Основні соціально-економічні показники спортивної сфери в ЄС

Показник (останній період)	Значення та характеристики
Державні витрати на спорт (2018 р.)	€50,7 млрд (приблизно 1% від загальних видатків); діапазон 0,4–2,1% бюджету
Витрати домогосподарств на спорт (2020 р.)	1,2% сімейного бюджету спрямовується на спортивні товари і послуги
Зайнятість у спортивному секторі (2023 р.)	1,55 млн осіб (0,76% зайнятості); висока частка молоді

Джерело: узагальнено автором за офіційними даними ЄС (Eurostat, Eurobarometer) [5; 6; 7].

Висновки. Спорт у сучасному суспільстві виконує багатогранну роль, задовольняючи як соціальні, так і економічні потреби. Як соціальний феномен, масовий спорт є засобом зміцнення здоров'я нації та підвищення якості життя. В економічному вимірі спорт забезпечує робочі місця і генерує значні обсяги витрат держави та домогосподарств. Інвестиції в популяризацію фізичної активності та розвиток інфраструктури окупаються завдяки скороченню витрат на лікування і зростанню продуктивності праці.

Список використаних джерел

1. Фізична активність: ключові факти. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). 2024. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity> (дата звернення: 11.08.2025).
2. The cost of inaction on physical inactivity to public health-care systems: a population-attributable fraction analysis / A. C. Santos et al. *The Lancet Global Health*. 2023. Vol. 11 (1). P. e32–e39. DOI: 10.1016/S2214-109X(22)00464-8.
3. Step up! Tackling the burden of insufficient physical activity in Europe. WHO Regional Office for Europe; OECD. 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/step-up-tackling-the-burden-of-insufficient-physical-activity-in-europe_500a9601-en.html (дата звернення: 11.08.2025).
4. Special Eurobarometer 525: Sport and Physical Activity. European Commission. Brussels, 2022. URL: <https://europa.eu/eurobarometer> (дата звернення: 11.08.2025).
5. How much do governments spend on recreation and sport? Eurostat. 2020. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 11.08.2025).
6. Household expenditure on sporting goods and services (Statistics Explained). Eurostat. 2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained> (дата звернення: 11.09.2025).
7. 1.55 million people employed in sport in 2023. Eurostat. 2024. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 11.09.2025).